

Matmakt: Stortingskandidatene til Erna Solbergs (H) og Siv Jensen (Frp) sine partier er langt mer bekymra for matmaktsituasjonen enn for fire år siden. Flere av dem er positive til samvirkeforhandlinger med dagligvarekjedene enn før. Foto: Cornelius Poppe / NTB scanpix

Politikk

Bekymret for matmakta

Regjeringspartiene har langt på vei endret syn på matmakt og samvirkene. Maktkonsentrasjonen i dagligvaremarkedet oppgis som årsak.

I Agri Analyse-rapporten om stortingskandidatenes holdninger til landbrukspolitiske spørsmål, tar politikerne også ta stilling til matmaktspørsmål.

Et av spørsmålene er hvorvidt bønder skal forhandle direkte med dagligvarebransjen, eller om det skal skje gjennom samvirkene. Sju av ti stortingskandidater mener avtalene i størst mulig grad bør forhandles via samvirkene, denne holdningen er sterkest i partiene SV, Ap, Sp, KrF, MDG og Venstre, hvor et tydelig flertall svarer dette.

Men også her vises det at regjeringspartiene har endret mening etter fire år, slik Nationen omtalte forrige uke: 43 prosent av Høyres kandidater mener samvirke-

ne og kjedene bør forhandle, det samme gjør 29 prosent av Frps kandidater. Andelen som mener bønderne bør forhandle direkte, har sunket betraktelig: Fra 44 til 30 prosent i Høyre, og fra 75 prosent til 47 i Frp.

Markedssituasjonen

Det handler om at situasjonen i matmarkedet har forandret seg på fire år, tror Høyres Gunnar Gundersen.

– Folk ser at maktforholdene endrer seg, og må ta det innover

seg. Det er nok forklaringen, tror han.

Også Morten Ørsal Johansen tror mange Frp-politikere har fått øynene opp for den sterke maktkonsentrasjonen i norsk dagligvarebransje.

– Det tror jeg har med dagligvarebransjen å gjøre. Dagligvaren har vist seg å være så sterk, og har så stor makt. Det er ikke mange Frp-ere som liker at få har stor makt, sier han.

Dette gleder leder Lars Petter Bartnes i Norges Bondelag.

– Et avgjørende særpreg med det norske landbruket, er at det er samvirkeorganisert næringsliv. Jeg er glad for at flere stortingspolitikere legger merke til viktigheten av landbrukssamvirkene, og jeg mener det er viktig at ikke ram-

mevilkårene for samvirkene svekkes. Dette handler om maktfordeling i matverdikjeden, sier han.

Enige om makt

Undersøkelsen viser en enighet over hele det politiske spekteret når det kommer til om partiene mener at butikkjedene får en for stor del av fortjenesten på mat. 77 prosent av kandidatene mener dette. Frp har lavest andel enige av alle partiene, men andelen er fremdeles på 57 prosent. Senterpartiet har høyest andel enige, med 92 prosent.

Et tredje spørsmål er om kandidatene mener lave matpriser er «viktigere enn å opprettholde et norsk landbruk og en norsk næringsmiddelindustri». Her er flertallet, faktisk 80 prosent, uenige i at lav pris er viktigst. Det er flere som oppgir at de er uenige enn enige i samtlige partier. Men det politiske skillet blir likevel synlig i dette spørsmålet. 38 prosent av Frps kandidater er enige i at lav pris er viktigst, og 28 prosent av Høyre sine. 43 prosent av Frp-kandidatene er uenige i påstanden, mot 50 prosent av Høyres kandidater. Færre av de borgerlige kandi-

Fakta

Politikerundersøkelsen 2017

- Det er gjennomført 500 telefonintervjuer med listekandidater. Dette er 33 prosent av alle listekandidatene til de åtte stortingspartiene. Andelen varierer fra 28 prosent av Høyres kandidater til 38 prosent av kandidatene til Senterpartiet og Arbeiderpartiet.
- Undersøkelsen ble gjennomført av Respons Analyse per telefon i april/mai i år. Tilsvarende undersøkelser er gjennomført foran hvert stortingsvalg siden 1997.

KILDE: AGRIANALYSE

datene oppgir at de mener det er svært viktig at bønderne sikrer seg makt gjennom samvirkene, enn av kandidatene på venstresiden. Det er likevel få av de borgerlige som mener dette er «lite viktig» eller «ikke viktig», med unntak av hos Frp, hvor drøyt 33 prosent mener dette.

Jenny Dahl Bakken
jenny.bakken@nationen.no

Upopulært

«Det er ikke mange Frp-ere som liker at få har stor makt.»

Morten Ørsal Johansen, Frp